

Oponentský posudek diplomové práce

Barbora Chybová: *Fragments milostného příběhu (ve fotografiích)*

FF UK, 2011

Předkládanou práci celkově hodnotím jako v dobrém smyslu podnětnou a přes výhrady a poznámky, které k tomuto typu textu konečně patří, převažují klady práce.

Základní myšlenka, polemicky inspirovaná Rolandem Barthesem, že pro milostný diskurs je podstatná vizualita, řeč těla, je důležitým klíčem k pojetí milostného „příběhu“ či obecněji tématu v moderní literatuře. Stálo by za to, alespoň stručně srovnat s nějakým klasickým textem nebo příběhem (nabízí se Tristan a Izolda, Romeo a Julie) a uvažovat o převaze narace nad vizualitou ve vztahu k subjektu. Odtud by, tuším, bylo zřejmější, proč Barthes píše ve „fragmentech“. Zmíněna by měla být také Dantova *Vita nuova* jako důležitý a latentně přítomný pretext. Diskurzivní škála, kterou Dante využívá, má k věci co říci. Zajímavé by také bylo zmínit například Terezii z Ávily, vzhledem k otázkám erótu a agapé.

Důležitým prvkem, který autorka uvádí, je „strukturní já“, „struktura toho kdo text psal“ jako „řád zamilovanosti“, který utváří možnost číst milostné znaky bezprostředně. Což je pěkně ukázáno na příkladu vypravěčky Hrabalova románu *Vita nuova*. Dalo by se tedy v platónské intenci říci, že milující musí být zasvěcen (bytostně změněn), pro nezasvěcené je řeč lásky nesrozumitelná nebo vůbec neexistuje, a nakonec jde jistým způsobem o řeč existence, nikoli jazyk slov, bezprostředně prožívanou řeč, která ve své rovině „ruší“ znakovost. Což autorka několikrát připomíná, mj. v souvislosti s fotografií (s. 25).

Interpretované texty (Hrabal, Rozanov, Deml, Vaculík) pak dávají možnost sledovat různé struktury milostného subjektu a různé polohy lásky (a jejího diskurzu). Důležité jsou dále motivy absence jako hybatele milostného diskurzu (s. 85) a mizení, charakteristické podle autorky pro moderní milostný diskurz.

Určitou potíž pro mě jako čtenáře představuje volba textů. Na jednu stranu sice naznačují určité spektrum možností, na druhou stranu zůstává často jen u naznačení, aniž bychom se dozvěděli něco více o lásce nebo fotografii/vizualitě. Autorka také často téma fotografie a vizuality opouští, aniž by zpětně uvedla souvislost.

Jádrem práce je po interpretační stránce Vaculíkův *Český snář*, na němž je, myslím, nejlépe ukázána role fotografie v inscenační práci autora. Práce by snesla i omezení na srovnání Vaculíkova a Hrabalova románu, k čemuž by mohlo být řečeno i více.

Konstatuji také asymetrii ve čtení obou románů: zatímco u Vaculíka je kladen důraz na inscenujícího autora (a spíše stranou je prožívající), u Hrabala naopak autor zůstává zcela stranou, ačkoli je pro román zásadní a v úvodní pasáži sám vystupuje a naznačuje, že román chápe jako zvláštní autoportrét. Je otázkou, nakolik lze Hrabala jako autora obejít, pokud je zároveň postavou. Lze se tedy ptát, zda vypravěčka je jen výtvozem narcistního autora, anebo jí na tuto roli nelze redukovat, (ačkoli si autor přivlastňuje nebo tvoří její řeč). V tom případě by bylo třeba hledat „švy“ či trhliny tohoto zrcadlového diskurzu. Do popředí pak vystupuje souvislost s Barthesem a motivy osamocení milostného diskurzu a role ženy v tomto diskurzu (což autorka v jiné souvislosti zmiňuje, s. 77). Je také otázka, nakolik je u Hrabala možné tak ostře odlišit erós a agapé (kontrastní postavení dvou dvojic) a zda nejde u ústřední dvojice o určitou syntézu, nebo dokonce příběh (v pozadí), kdy první přerůstá ve druhé.

Práci by také prospělo hlubší promyšlení koncepcí lásky, s nimiž by samozřejmě šlo i polemizovat. Dalším inspirativním východiskem by mohla být např. Rougemontova kniha *Západ a láska*.

Navržené hodnocení: výborně/chvalitebně (s ohledem na ústní obhajobu)

Josef Hrdlička, Ph.D.

Ústav české literatury a literární vědy FF UK